

Några av våra viktigaste insikter

Det finns mycket forskning att ta del av på området andraspråksinläring och undervisning av flerspråkiga elever. På den här sidan vill vi kort lyfta fram några av de aspekter inom forskningen som gjorde att vi ville försöka utveckla vår undervisning. Det här med att läsa teori har dock inte bara varit lätt och vi vill dela med oss av en insikt innan vi går vidare.

Vi lärare är ett otåligt släkte. Vår skolvardag rusar på i full fart och finns det ett problem vill vi gärna snabbt spola fram till lösningen. Att vara lösningsinriktad är en god egenskap men gömmer samtidigt en fälla. Om vi enbart söker efter undervisningstips och direkta svar på frågan "exakt hur ska jag göra" genom olika undervisningsmetoder missar vi en viktig bit. Vi behöver förstå de bakomliggande orsakerna till *varför* en viss metod är uppbyggd som den är om vi ska kunna "göra den till vår egen". Till följd av det här får vi så mycket större nytta av olika undervisningstips om vi först lär oss mera om andraspråksinläring, hur motivation och identitetsutveckling hänger ihop, vad translanguaging innebär, varför det inte är mest effektivt att fokusera mest på de väldigt ämnesspecifika orden i en omgivningsläratext o.s.v. Att lägga tid på att lära sig teori ger inte de snabba resultat vi ofta önskar och behöver, de resultat som berättar vad jag ska göra åt en viss klassrumssituation imorgon, men i längden blir de verktyg vi tar i händerna mycket mer effektiva.

En av de första tankeställare som forskningen gav oss var hur pass lång tid det verkligen tar att lära sig ett fungerande skolspråk. Eller, att det tar lång tid kom nog inte som en överraskning, utan mer hur vi ser på den ämnesinläring som ständigt bör ske under den tid som språket utvecklas. Cummins (2017, s. 52) skiljer på *vardagsspråk* och *kunskapsspråk* och menar att det kan gå så snabbt som 1-2 år för en elev att uppnå ett fungerande vardagsspråk. När det sedan gäller det mer skolspecifika kunskapsspråket, det språk som eleverna behöver för att kunna ta till sig kunskapen i skolans ämnen, krävs så pass lång tid som 5-8 år. Det innebär att eleven inte har tid att först lära sig undervisningsspråket och först senare börja fokusera på ämneskunskaperna. Språket och kunskapen behöver alltså utvecklas parallellt.

Med föregående styckes insikter i färskt minne blev vår fråga då *hur* vi skulle kunna åstadkomma detta på ett bra sätt och *vem* som skulle göra det. För att lyckas utveckla

elevernas språk och kunskaper samtidigt ligger lösningen inte enbart i ”mera resurser/längre tid i förberedande undervisning” eller ”fler veckotimmar svenska som andraspråk”. I stället måste förändringen synas i all undervisning i skolan. Det här lyfter också Persson (2016) upp och menar att *Alla lärare är ansvariga för andraspråkselevernas utveckling*.

När vi lärare hade kommit såhär långt i vår inlärningsprocess gjorde våra första trevande försök till undervisningsplanering oss uppgivna. Hur i all världen ska vi hinna? Hur ska det gå att få med allt i vår undervisning? Hur ska vi kunna hålla koll på alla bollar samtidigt? Här kom ett av svaren igen som en ögonöppnare från litteraturen:

”Jag menar att det inte räcker att bara lägga till särskilda undervisningskomponenter till den ”vanliga” kursplanen. Den ”vanliga kursplanen” behöver i stället omformuleras mot bakgrund av de utmaningar och möjligheter som uppstår när elevgruppen präglas av högst varierande bakgrunder. När vi gör det får vi syn på helt andra alternativ och möjligheter för att förmedla ämnesinnehåll och utbilda lärare”.

(Cummins 2017, s. 289)

Det här blev en av våra viktigaste insikter. Vi kan inte bara försöka klämma in en massa nya undervisningsmoment i vår ”färdiga” undervisning. I stället måste vi tänka om kring helheten. Här blev läroplansarbetet en viktig del av vår lösning. Det var verkligen spännande att börja läsa läroplanen i olika ämnen med nya ögon. Helt tydligt har läroplanen också tagit hänsyn till gällande forskning när det gäller att t.ex. utveckla elevers olika språkliga register. Plötsligt förstod vi på ett annat sätt vad läroplanen menade. Vi började planera undervisningen på nytt genom att helt och hållet lämna bort läromedlen i det inledande skedet. Förkortat och förenklat såg vårt arbete ut såhär:

- Läs innehållet i läroplanen noggrant för att få en bild av vad ämnet ska innehålla
- Läs målen för undervisningen
- Dela upp läsåret i höst- och vårtermin och fördela innehåll och mål över de båda terminerna
- Fundera över vilka textgenrer som passar att arbeta med kopplat till innehållet (t.ex. orsaksförklaringar och laborationsrapporter i omgivningslära)

- Dela upp varje termin i "block" på t.ex. 6-8 v beroende på det innehåll som ska tas upp och placera ut textgenrerna under terminerna.
- Nu finns alltså en ram som i stora drag visar var/när olika innehåll ska behandlas under året och var de olika textgenrerna kommer in.

Efter att vi kommit såhär långt gällde det att börja fundera på de enskilda blocken. **Först nu** kom läromedlen in i bilden. Läromedlen är fyllda till bredden och det är lätt att ryckas med och känna att allt måste behandlas även om så inte är fallet. I det här skedet började vi fundera på vilka lärandeaktiviteter vi skulle använda, vilka texter och material som passade, vad eleverna skulle samtala om/läsa/skriva o.s.v.

Läroplansarbetet och arbetet med undervisningsplanering har varit både intressant och utmanande men mera om det får ni läsa under fliken "Undervisningsplanering".